

ZÁMĚR NA RESTAUROVÁNÍ

I. ÚDAJE O AKCI:

Věc: Varhany

Vlastník: ŘKF Rapotín

Restaurátor: Mgr. art. Dušan Rohlík

Termín prací: červenec 2023

II. ÚDAJE O PAMÁTKE:

Objekt: kostel Nanebevzetí Panny Marie

Obec: Rapotín

Dílo: varhaní skříň a hrací stůl

Evidenční číslo kulturní památky: 101991 (kostel)

Datace: 1874, 1930 oprava vnitřního části varhan - nové registry, elektrifikace

Technika: polychromie na dřevě

Rozměry: prospektová část 6,07 x 5,79m, boční části shodně 1,9 x 5,79m

Autor: Rieger a söhn a další spoluautoři - jejich signatury zaznamenány na zadní straně (viz popis díla)

III. CÍL PRACÍ

Provedení lokálního sondážního průzkumu za účelem zjištění případných původních barevných úprav a zaznamenání stavu díla. Na základě výsledků výzkumu bude proveden návrh na restaurování.

IV. POPIS DÍLA

Varhany jsou umístěny v západní straně lodi na kruchtě. Mohutná varhaní skříň je provedena v novogotickém slohu, navazující na novogotický interiér kostela. Skládá se ze dvou vyšších bočních věží a nižší střední části rozdělenou do tří polí. Vrchol skříňe zdobí jakoby cimbuří na profilované korunní římsě. Boky věží podpírají nárožní pilastry, střední část tvoří dva polosloupy s hlavicemi ve vrcholu dekorovány vázami. Na věžích ve vrcholu jsou ve dvou podélných prohlubních nápisy autorů F.RIEGER&SOHNE vlevo a JAGERNDORF vpravo. Oba nápisy jsou patrně zlaceny plátkovým zlatem. Píšťalovou část architektury vytváří novogotické tvarosloví v tzv. jeptišky, ve vrcholu dekorované po stranách trojlístky. Spodní část skříňe tvoří kazetování uvnitř dekorované lištami blízké tvaru „jeptišek“ v píšťalové části. Barevně je skříň řešena kombinací - rámování v tmavě hnědém fládrováním a vnitřní plochy jsou řešeny ve světlejším, teplejším odstínu fládru - podkladu. Řezby, písmo, kraby další detaily dekorace varhan jsou řešeny zlacněním. Patrně plátkovým zlatem na mixtion.

Popis stavu díla:

Varhany jsou poškozené. Především dřevo, které je napadeno aktivním červotočem. Lokálně jsou zřejmé mechanická poškození (ulomené cimbuří, lišty rámování a mnoho mechanických vrypů ve spodní partiích). Místy jsou viditelné uvolněné truhlářské spoje.

Povrchová úprava je značně znečištěna prachovými depozity, exkrementy, ztmavými laky a sekundárními lokálními úpravami (již zoxidovanou práškovou imitací zlata - zlacené prvky).

Popis spoluautorů zaznamenaných na zadní straně varhaní skříňe:

Rapotin, Rapotein, op. 4

An dieser Orgel haben gearbeitet:

F. Rieger und Söhne

Gotthold Weigle Orgelbauer aus Stuttgart

Otto Schrickel Orgelbauer aus Eilenburg bei Leipzig

Wilhelm Linke Tischler aus Jägerndorf

Anton Maiwald Tischler aus Troppau

Josef Koselsky aus Hrabín bei Troppau

Franz Engelmann aus Gr. Mohrau

Gödel aus Freudenthal

Peter Noske aus ?Schlesien

Wilhelm Zaller? aus Jägerndorf

Josef Zaller? aus Jägerndorf

Latzke aus Jägerndorf

Latzke aus Jägerndorf

? aus Bürgerwald

Melzer aus Kuttleberg

? aus Lichten

Fichtler aus ?

Nitsch aus Türmütz

Alois Bittmann Monteur aus Lichten hat im November 1899 die Orgel ausgestaubt.

Otto Rieger jun. Orgelbauer 1899.

Albert Kirschner Monteur Johann Petrasch haben diese Orgel im April 1912 ausgestaubt.

Diese Orgel wurde am 10/III. 1930 ausgeputzt. Von August Jauernig Monteur und Richard Siechter, Hilfsmonteur.

Tischler

V. SONDÁŽNÍ PRŮZKUM

Bylo provedeno několik menších bodových sond. Jeden do určité přístupné výšky.

Popis sond:

Sondy prokázaly na rámech píšťalové části varhan starší zlacení patrně plátkovým zlatem na mixtion a mladší okrová barva.

Na některých zlacených řezbách je patrná druhotná prášková imitace zlata.

Architektura vykazuje jen původní úpravu jen s výrazným znečištěním. Někde jsou zřejmé ztmavlé stékance snad z novodobého lakování.

VI. ZÁVĚR

Architektura varhaní skříně a hracího stolu je poškozena. V součinnosti s výrazněji poškozených hracích prvků je nutný restaurátorský zásah, který by zamezil dalšímu degradaci díla. Jenž je součástí velmi výtvarně zajímavého, v regionu ojedinělého, jednotného řešení interiéru kostela v novogotickém slohu.

VII. NÁVRH NA RESTAUROVÁNÍ

Prezentace původní úpravy.

Postup:

1. Vyplynování varhaní skříně in-situ.
2. Po ostrojení hracích prvků bude vnitřní část skříně očištěna mýdlovou vodou (jádrové mýdlo vymýváno čistou vodou hubkami do sucha. Následovala aplikace prostředku lignofix I-Profi 2x nátěrem pomocí štětců.
3. Čištění od prachu a špíny pohledových ploch skříně bylo prováděno mýdlovou vodou neutralizovanou terpentýnem do sucha smotky vaty či gázy do sucha. Čištění řezb jemněji taktéž mýdlovou vodou neutralizovanou terpentýnem do sucha smotky vaty či gázy. Někde jen navlhčenými smotky vaty s destilovanou vodou či dočištěny chlebovou střídkou.
4. Odstranění lokálních přemaleb odstraňovači nátěrů, acetonem, případně dalším vhodným rozpouštědlem neutralizovaným terpentýnem do sucha smotky vaty či gázy.
5. Případné lokální špánování výraznějších mezer mezi spoji, klížení uvolněných spojů. Doplnky dřeva, rekonstrukce výplní nebo sekundární defekty pláště (díry, odřezané části výplní nebo odřezaná část římsy) byly provedeny jehličnatým dřevem. K lepení byly používány rybí klíh nebo PUR lepidlo.
6. Dořezby chybějících částí (cimbuří, lišty aj.)
7. Tmelení defektů tmely fa clou a řezb klišokřídovými tmely. Tmelení dírek od červotoče voskovými tmely.
8. Retuše fládrů by byly podkládány akvarelem nebo akrylovými barvami a dotvářeny olejo-pryskyřičné barvy maimeri v damarovém laku. Závěrečné konzervace povrchu byla prováděna běleným voskem rozpuštěným v terpentýnu pomocí gázy a flanelu.
9. Zlacené části byly zlaceny plátkovým zlatem dukát pokládáné na červený nebo okrový
10. Provedení textové a fotografické dokumentace, ve formátu PDF (tisk 2 paré).

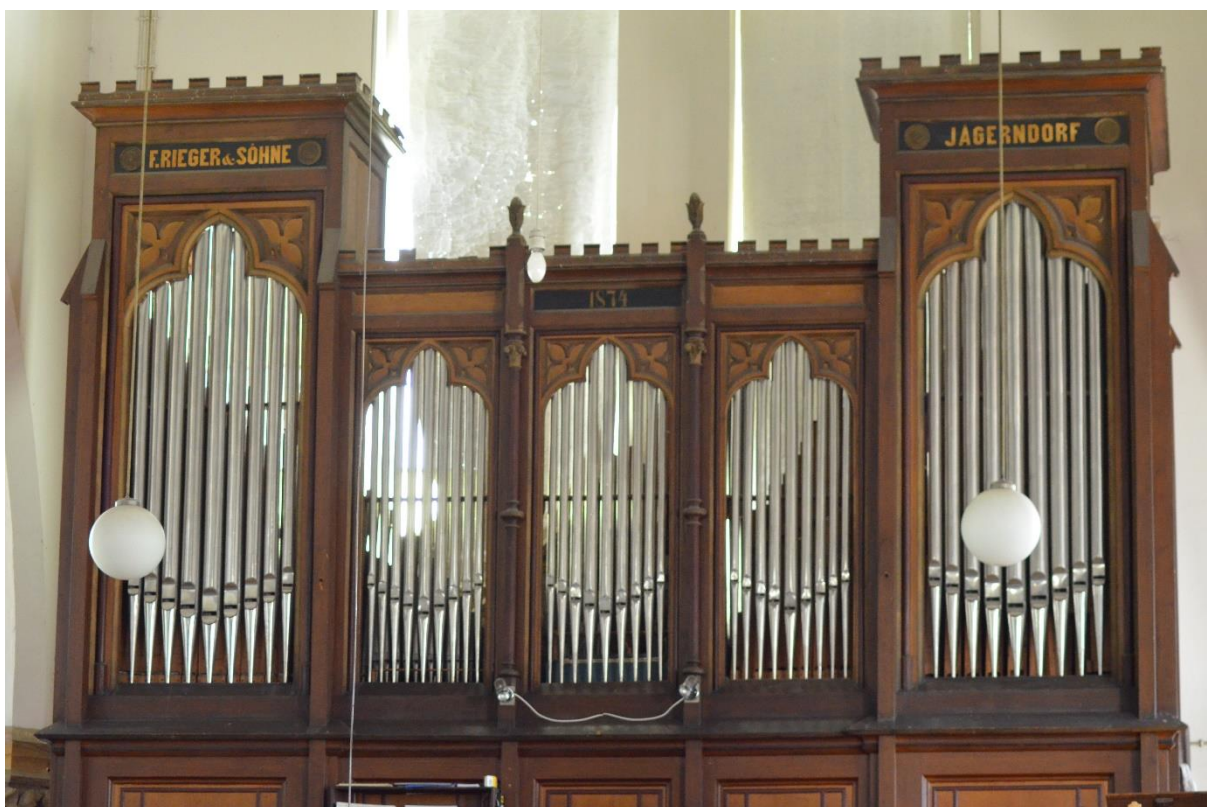
ODBORNÝ RESTAURÁTOR
Mgr. Art. Dušan ROHLÍK
HOŠTEJN 41, 789 01 ZÁBŘEH
koncese č. 5035/2004 12009/2006 1708/2009
☎ 721 781 787 IC7/29 06 227

V Hoštejně dne 11.12. 2023

Mgr. art. Dušan Rohlík, restaurátor

VIII. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA:

Rapotín, varhany: celkový pohled na varhany. Píšťalová část varhaní skříně.

Rapotín, varhany: levá strana varhanní skříně. Detaily znečištění povrchu skříně. Patrné fládrování a zlacení dekorativní prvků (nyní značně znečištěné prachovými depozity případně ptačími exkrementy). Lokálně jsou zřejmé sekundární přemalby zlacení imitací práškovou imitací.

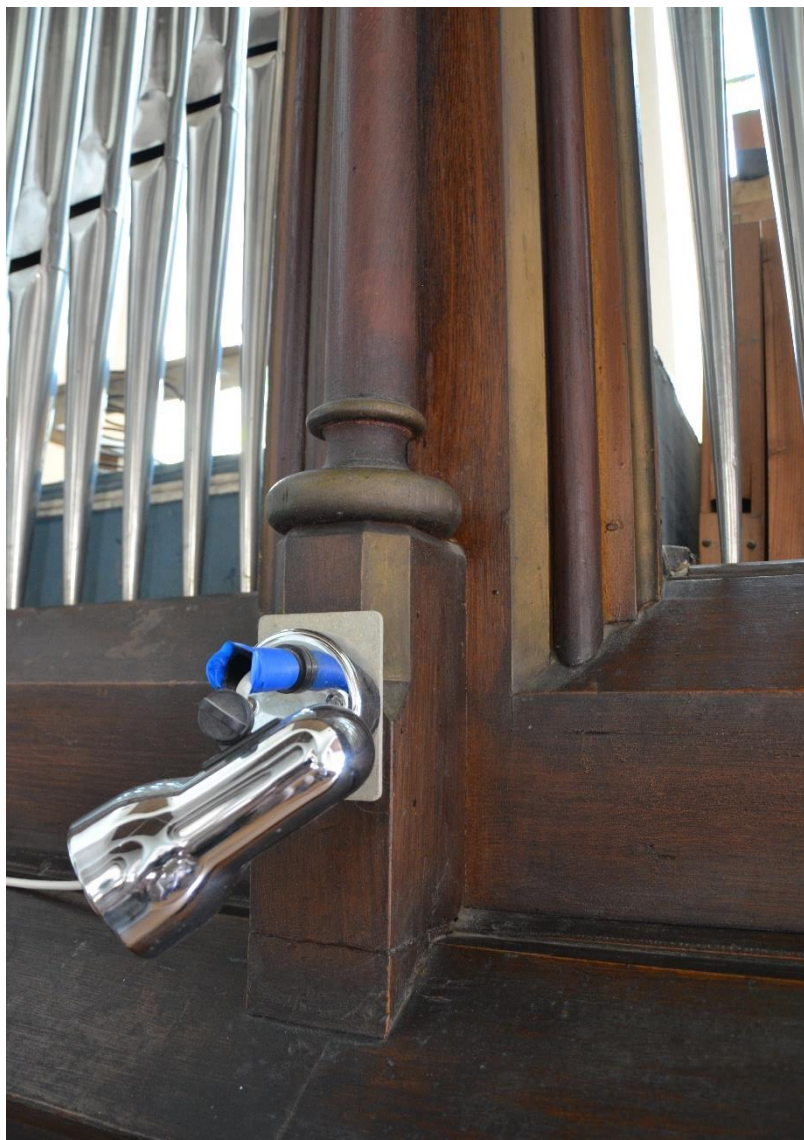
Rapotín, varhany: detail medailonu a poškození lišty rámování kazety. Opět zřejmé sekundární přemalby zlacení imitací práškovou imitací.

Rapotín, varhany: detaily poškozená a lokální sondy prokazující pod stávající okrovou barvou starší zlacení.
V místě rámování přední píšťalové části

Rapotín, varhany: další pohledy na varhaní skříň ve spodních partiích (četná mechanická poškození graffiti).

Rapotín, varhany: další detaily varhaní skříně, detail hracího stolu (mechanická poškození).

Rapotín, varhany: pohled na hrací stůl.

Rapotín, varhany: pohled na hrací stůl.

Rapotín, zadní strana cimbuří varhaní skříně.